

Férfiasság, nőiesség.

(Előadás a közös fiú-leánygimnáziumban 1930-ban.)

Írta: Dr. BUDAY DEZSŐ.

Kisasszonyok és úrfiak,

Még emlékezhetnek a nénjükre, vagy a bátyjukra egészen kicsi korukból, hogy az milyen játékokkal játszott, A nénjüknak volt szép hajas babája, aki be tudta hunyni a szemeit és úgy aludt, a bátyjuk pedig csákót tett a fejére, kardot kötött az oldalára, trombitát vett a szájába és furcsa lépésekkel járta körül a szobát.

Ez még semmi. De akkor lehet csak igazán mosolyogni, ha elképzeli, hogy mi volt a divat az édes anyjuk és az édes apjuk idejében úgy húsz-harminc esztendővel ezelőtt. Képzeli csak, hogy a férfiak bajuszt és szakállt viseltek, mert azt gondolták, hogy anélkül nem nézik őket férfiaknak. És mentül hosszabb volt valakinek a bajsza, annál büszkébb volt rá. Azután a férfiak bori ittak, mert azt gondolták, hogy az férfias dolog. A nőknek meg a dohányzást sem engedték meg, vagy legalább is nem illett nekik cigarettázni sem, mert azt mondták, hogy az nem nőies.

A férfiak mind fekete meg szürke ruhában jártak, a nőket pedig piros, kék, sárga ruhába öltöztették, amilyeneket a művelődéstörténeti órákon a múzeumokban is láttak és akkor azt hitték, hogy ez a nőiességhez tartozik. Ma, amikor mindenki az egyéniségének megfelelő alakú, színű és formájú ruhában járhat, csak éppen különös díszítéseket nem szabad használni és a ruhát csak egyféle tartós, esőnek, pornak ellentálló anyagból gyártják, — ma úgy-e furcsa elképzeli, hogy ilyen dolgok is voltak valamikor.

De legfurcsább volt az, hogy a férfiak előbb engedték be az ajtón a nőket, aztán ha azok leejtettek valamit, a férfiak felvették és átadták nekik, szóval olyanféle udvariasságokat csináltak egymásnak, amilyeneket ma csak a gyerekeknek, öregeknek és a betegek csinálnak. A nőknek háromszor olyan kicsike volt a zsebük, mint a férfiaknak. Pedig tudják, hogy az orruk nem háromszor kisebb. És olyan kis ceruzákat és jegyzőkönyveket vihettek csak magukkal, amikkel írni sem lehetett. Azt is nem a zsebükben hordták, mert képzeli el csak, ebben az időben a nőknek nem volt zsebük sem, — hanem a nők egy kis táskát hordtak magukkal és ezt is csak akkor tartották szépnek, hogy ha semmi se fért bele.

De a legkülönösebb volt valamennyi szokás között az, hogy a férfi, akinek nem volt szabad igen helyesen a nőhöz hozzányúlni, ezt megtehetette mindig akkor, amikor muzsikáltak. Ezt ők táncnak nevezték. Vannak róla fényképeink, hogy akkor olyan illetlenül közel voltak egymáshoz az idegenek is, hogy mi ezt a láncot ma már csak is az állatkertben látjuk a vad embereknél. Ők azonban azt gondolták, hogy az jó táncuk a vad emberekéhez képest finom és előkelő.

Szóval a régiek mindent elkövettek arra nézve, hogy a férfiből férfit, a nőből pedig nőt csináljanak és az ellentéteket, amiket a természet olyan bölcsen megadott, külsőleg is annál nagyobbakká tegyék. Ma már csak mosolyogni tudunk ezen a fölösleges erőlködésen, mert hiszen semmi szükség nem volt arra, hogy a férfiak férfiasabbak, a nők pedig nőiesebbek legyenek.

Természetesen ezeket az ellentéteket nemcsak a külsőségekben, hanem a lelkükben is igyekeztek mentül jobban keresztülvinni. A kis fiúk harci dalokat, a kis lányok pedig dajkameséket tanultak. Női társaságban nem volt szabad a legnagyobb komolyság hangján sem beszélni azokról a dolgokról, amelyeket most természetesnek tartunk és a fiatal leányoknak mindig úgy kellett magukat színlelniök, mintha csak a régi gólyameséről tudnának. Ellenben meghittebb társaságban a férfiak megengedtek maguknak úgynevezett pikáns élceket, kétértelműségeket, amiken azután a nők is nevettek. Tudjuk, hogy ma már ilyen nem fordulhat elő és Önök, kisasszonyok és úrfiak már abban nevelkedtek, hogy nemcsak a másneműek előtt, de a saját nembelijük előtt sem szabad pikantériákat mondani, szóval nem szabad az emberiség tovább fejlődésének és a szerelemnek szent misztikumából semmiféle tréfát üzni. Régente képes újságok és kabarék egyedül annak köszönheték létüket és jövedelmüket, hogy ilyen dolgokat tárgyaltak és azt mind a két nem végigolvasta, vagy végighallgatta.

A mai nevelés közelebb hozza egymáshoz a férfit és a nőt. És a férfi ma s csak férfi marad, a nő pedig nem veszített nőiességéből. Ma, amikor a férfiak nem csókolnak kezét többé a nőknek, jobban tisztelik őket, mint azelőtt. Régen a férfiaknak ez a kézcsók élvezetet okozott és ők azt hitték, hogy tiszteletből teszik.

A régi emberek azt hitték, hogy a férfinek az erő, a nőnek pedig a gyöngédség a nemi jellege. És ezért a férfiből erős férfi helyett, erőszakost csináltak. A nőben pedig a gyöngédség helyett, a gyöngédségnek tudatát oltották. Ma már tudjuk, hogy a gyöngédség nem alázza le a férfit és az erős akarat csak megszépíti a nőt.

A feminizmusnak köszönhetjük, hogy a férfit és a nőt más világításban állította elénk. A feminizmusnak köszönhetjük, hogy a nő is lehet orvos, ügyvéd, mérnök, hivatalnok stb. de főleg tanítónő, úgy, hogy ma már az elemi iskolákon a fiúkat is mindenütt nők tanítják. Mindez semmit sem von le a nőknek a nőiességéből és mióta minden nőnek biztosítva van a gondtalan anyasága, későbbre is megmaradhatnak foglalkozásaik mellett.

Arról meg is feledkeztem, hogy körülbelül egy évtizede, a nők is rövid hajat hordanak, de hiszen ezt a kisasszonyok is tudják, mert még ők emlékeznek arra, hogy milyen kellemetlen volt nekik minden nap annyit vesződni a hajukkal. El sem képzelhetjük, hogy mennyivel szebb és egészségesebb a mai kornak nője és asszonya fűző nélkül, hosszú kényelmes kabátjában, konty nélkül, ahogy szabadon mozog és ahogy mégis testének minden szép vonalát érvényre juttatja. Akinek kicsi lába van, az se kénytelen többé magassarkú cipőkkel kínozni magát és mindenki úgy öltözködhetik, ahogy akar, de fűzőt, magassarkú cipőt és kontyot viselni nem szabad. Tág tere nyílik így is a divatnak. Az Egyesült Kultúrállamok kormányzatának egészségügyi tanácsa nem akarta a divat lehetőségeit eltiltani, de arról már gondoskodott, hogy magáért a divatért egy nő se áshassa alá magának és a gyermekének az egészségét.

Amit pedig a lelkieket illeti itt is lehet minden férfi merész, bátor, kezdeményező, nagylelkű. Itt is lehet minden nő gyöngéd, kedves és bájos. De sem a férfiakból, sem pedig a nőkből torz alakokat csi-

nálni nem akarunk. Gondoljanak csak vissza arra, amit a kultúrtörténetből láttak tegnap egy mozi-filmen: hogy hogyan kedveskedett és vallott szerelmet egy kikent bajszú divathős férfi csipkerongy ruhában a kereveten ülő színésznőnek. Olyan színpadias és furcsa volt ez, hogy mindnyájan hangosan neveltünk reá Ezzel a hangos nevetéssel intéztük el a férfiaságnak és a nőiességnek régi divatját.